

**“Par maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšni
un sociālās palīdzības pabalstiem Aizkraukles novada pašvaldībā”**

Aizkraukles novada domes

2023.gada 15.jūnija saistošo noteikumu Nr.2023/

“Par maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšni
un sociālās palīdzības pabalstiem Aizkraukles novada pašvaldībā”

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. Mērķis un nepieciešamības pamatojums	1.1. saistošo noteikumu izdošanas mērķis – ko pašvaldība vēlas sasniegt ar saistošajiem noteikumiem, kādi būs ieguvumi; Saistošo noteikumu mērķis ir noteikt vienotu maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšni un sociālās palīdzības pabalstus Aizkraukles novadā, saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā un Ministru kabineta noteikumos noteikto kārtību. 1.2. problēmas raksturojums, kuras risināšanai nepieciešami saistošie noteikumi; Nabadzības riskam pakļauto Aizkraukles novada iedzīvotāju pamatvajadzību nodrošināšana un sociālās funkcionēšanas uzturēšana, uzlabošana un atjaunošana. 1.3. pastāvošais tiesiskais regulējums, tā būtības skaidrojums un pastāvošā tiesiskā regulējuma nepilnību raksturojums; Noteikumi izstrādāti, pamatojoties uz 2023. gada 8. martā Saeimā pieņemtā Sociālā pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 33. pantu, kurā noteikta kārtība minimālo ienākumu sliekšņiem sociālās palīdzības sniegšanā, kā arī saskaņā ar Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumiem Nr.809 “Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu”, kuros noteikta kārtība kādā tiek veikta mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanas, garantētā minimālā ienākuma (turpmāk – GMI) pabalsta aprēķināšanas, piešķiršanas, izmaksas kārtību, trūcīgas un maznodrošinātas mājsaimniecības statusa piešķiršanas un mājokļa pabalsta aprēķināšanas, piešķiršanas un izmaksas kārtību, un izdevumu pozīciju minimālās normas mājokļa pabalsta apmēra aprēķināšanai. Maznodrošinātas mājsaimniecības sliekšņa noteikšanai piemērota trūcīgas mājsaimniecības noteikšanai izmantotā ekvivalences skalas: pirmajai personai mājsaimniecībā piemēro koeficientu 1, pārējām personām - 0.7 no pirmās personas. Maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšni katra pašvaldība ir tiesīga noteikt ne augstāku kā 80 procenti no ienākumu mediānas, bet ne zemāku par noteikto trūcīgas mājsaimniecības ienākumu sliekšni. Saistošie noteikumi paredz turpināt nodrošināt iedzīvotājiem līdz šim noteiktos sociālās palīdzības pabalstu veidus - pabalstus atsevišķu izdevumu segšanai (pabalsts veselības aprūpei, pabalstu ēdināšanai skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs, pabalstu izglītībai) un pabalstu krīzes situācijā, kuri noteikti ar 2021. gada 21. oktobra saistošajiem noteikumiem Nr. 2021/16 “Par maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšni un sociālās palīdzības pabalstiem Aizkraukles novada pašvaldībā”.
---	--

	1.4. ja norādītās problēmas risināšanai nav tiesiskā regulējuma, tad skaidro, kādas sekas rada tiesiskā regulējuma neesamība; Ar 2023. gada 1. jūliju Aizkraukles novada domes 2021. gada 21. oktobra sasītošajos noteikumos Nr. 2021/16 “Par maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšni un sociālās palīdzības pabalstiem Aizkraukles novada pašvaldībā” noteiktie sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas kārtība būs pretrunā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā noteikto kārtību. 1.5. Iespējamo alternatīvu, kas neparedz tiesiskā regulējuma izstrādi, raksturojums, to ieviešanas trūkumi un priekšrocības. Alternatīvas nav.																								
2. Fiskālā ietekme uz pašvaldības budžetu	2.1. saistošo noteikumu īstenošanas fiskālās ietekmes prognoze uz pašvaldības budžetu, iekļaujot attiecīgus aprēķinus: Ņemot vērā, ka saistošie noteikumi paredz ikgadēju maznodrošinātas mājsaimniecības sliekšņu pārskatīšanu atbilstoši iedzīvotāju rīcībā esošo ienākumu izmaiņām, tādējādi tā ieviešanas rezultātā palielināsies maznodrošināto mājsaimniecību skaits un pabalsta saņēmēju skaits. Attiecīgi tas ietekmēs pašvaldību izdevumus saistībā ar nodrošināto atbalstu trūcīgām un maznodrošinātām mājsaimniecībām, gan GMI un mājokļa pabalstu nodrošināšanai. 2023. gada 8. marta Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā paredz, ka, lai kompensētu pašvaldībām izdevumu pieaugumu, kas tiek novirzīts GMI un mājokļa pabalstam, ir plānots segt 30% no pašvaldību izdevumiem šī pabalsta nodrošināšanai. Tādējādi prognozējams, ka palielinoties iedzīvotāju ienākumiem un saņemot valsts budžeta kompensāciju par sniegto atbalstu iedzīvotājiem, nav paredzama būtiska fiskāla ietekmes palielināšanās uz pašvaldības budžetu, bet tā varētu saglabāties līdzšinējā apmērā, t.i. pamata sociālās palīdzības pabalstiem tiek novirzīti ap 2.6% no kopējiem pašvaldības izdevumiem. <table><tr><th>Pabalsts</th><th>Aprēķins</th><th>EUR</th></tr><tr><td>Pabalsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai</td><td>586 cilv.* 64.26 EUR * 12mēn.</td><td>451877</td></tr><tr><td>Mājokļa pabalsts</td><td>68974.70 EUR * 12 mēn</td><td>827690</td></tr><tr><td>Pabalsts atsevišķu situāciju atrisināšanai (pabalsts izglītībai)</td><td>143 cilv.*50 EUR</td><td>7150</td></tr><tr><td>Pabalsts atsevišķu situāciju atrisināšanai (pabalsts veselības aprūpei)</td><td>951 cilv.*92 EUR</td><td>87492</td></tr><tr><td>Pabalsts atsevišķu situāciju atrisināšanai (pabalsts ēdināšanai skolās un pirmskolas izglītības iestādēs)</td><td>27 cilv.*33.55 EUR*12 mēn. (PII) + 41 cilv.*41.44 EUR*9 mēn. (skolas)</td><td>26163</td></tr><tr><td>Pabalsts krīzes situācijā</td><td>20 cilv. *620 EUR + 2000 EUR natūrā</td><td>14400</td></tr><tr><td colspan="2">Izdevumi 2023. gadā (plāns):</td><td>1414772</td></tr></table>	Pabalsts	Aprēķins	EUR	Pabalsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai	586 cilv.* 64.26 EUR * 12mēn.	451877	Mājokļa pabalsts	68974.70 EUR * 12 mēn	827690	Pabalsts atsevišķu situāciju atrisināšanai (pabalsts izglītībai)	143 cilv.*50 EUR	7150	Pabalsts atsevišķu situāciju atrisināšanai (pabalsts veselības aprūpei)	951 cilv.*92 EUR	87492	Pabalsts atsevišķu situāciju atrisināšanai (pabalsts ēdināšanai skolās un pirmskolas izglītības iestādēs)	27 cilv.*33.55 EUR*12 mēn. (PII) + 41 cilv.*41.44 EUR*9 mēn. (skolas)	26163	Pabalsts krīzes situācijā	20 cilv. *620 EUR + 2000 EUR natūrā	14400	Izdevumi 2023. gadā (plāns):		1414772
Pabalsts	Aprēķins	EUR																							
Pabalsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai	586 cilv.* 64.26 EUR * 12mēn.	451877																							
Mājokļa pabalsts	68974.70 EUR * 12 mēn	827690																							
Pabalsts atsevišķu situāciju atrisināšanai (pabalsts izglītībai)	143 cilv.*50 EUR	7150																							
Pabalsts atsevišķu situāciju atrisināšanai (pabalsts veselības aprūpei)	951 cilv.*92 EUR	87492																							
Pabalsts atsevišķu situāciju atrisināšanai (pabalsts ēdināšanai skolās un pirmskolas izglītības iestādēs)	27 cilv.*33.55 EUR*12 mēn. (PII) + 41 cilv.*41.44 EUR*9 mēn. (skolas)	26163																							
Pabalsts krīzes situācijā	20 cilv. *620 EUR + 2000 EUR natūrā	14400																							
Izdevumi 2023. gadā (plāns):		1414772																							

	2.1.1. samazina vai palielina ieņēmumu daļu; 2023. gadā plānotie budžeta ieņēmumi – valsts budžeta transferti – 30% no izlietotā finansējuma mājokļa pabalstam un GMI, kas izmaksāti pēc 01.06.2023. Plānotie ieņēmumi mājokļa pabalstam 2023. gadā = 130450 EUR Plānotie ieņēmumi GMI pabalstam 2023. gadā = 67780 EUR 2.1.2. samazina vai palielina izdevumu daļu; Izdevumu daļa nemainās, izdevumi apstiprināti ar Aizkraukles novada domes 2023.gada 2.marta saistošajiem noteikumiem Nr.2023/3 “Par Aizkraukles novada pašvaldības budžetu 2023.gadam”. 2.1.3. ietekme uz citām pozīcijām budžeta ieņēmumu vai izdevumu daļā (piemēram, vai, lai īstenotu saistošos noteikumus, jāsamazina finansējums citām pozīcijām); Izdevumi neietekmē citas pašvaldības budžeta pozīcijas. Izdevumi apstiprināti ar Aizkraukles novada domes 2023. gada 2. marta saistošajiem noteikumiem Nr.2023/3 “Par Aizkraukles novada pašvaldības budžetu 2023. gadam”. 2.2. informācija par nepieciešamajiem resursiem sakarā ar jaunu institūciju vai darba vietu veidošanu, esošo institūciju kompetences paplašināšanu, lai nodrošinātu saistošo noteikumu izpildi (saistībā ar 5., 6.sadaļu). Jaunu darba vietu veidošanu saistošie noteikumi neparedz.
3. Sociālā ietekme, ietekme uz vidi, iedzīvotāju veselību, uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā, kā arī plānotā regulējuma ietekme uz konkurenci	3.1. sociālā ietekme – ietekme uz cilvēku dzīvesveidu, kultūru, labsajūtu, sabiedrību kopumā, kā arī ietekme uz konkrētām sabiedrības grupām, tai skaitā sociālās atstumtības riskam pakļautajām sabiedrības grupām, personu ar invaliditāti vienlīdzīgām iespējām un tiesībām, uz dzimumu līdztiesību; Saistošie noteikumi atstās tiešu, pozitīvu ietekmi uz iedzīvotājiem un mājsaimniecībām ar zemiem un ļoti zemiem ienākumiem, kuri ir sociālās palīdzības saņēmēji. Ar saistošo noteikumu stāšanās spēkā ikgadēji tiks paaugstināts maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšnis. Jāņem vērā, ka valsts noteiktie atvieglojumi un pašvaldības sociālās palīdzības pabalsti tiek piešķirti pēc mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanas un trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusa piešķiršanas. Trūcīgas un maznodrošinātas mājsaimniecības statuss dod tiesības saņemt ne tikai pašvaldības noteikto sociālo palīdzību un atvieglojumus, bet arī valsts noteiktus atvieglojumus.¹ 3.2. ietekme uz vidi – ar saistošo noteikumu īstenošanu izraisītās tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē, kuras ietekmē vai var ietekmēt cilvēku, viņa veselību un drošību, kā arī bioloģisko daudzveidību, augsni, zemes dzīles, ūdeni, gaisu, klimatu,

¹ Ar pilnu atvieglojumu sarakstu iespējams iepazīties Labklājības ministrijas interneta vietnē (<https://www.lm.gov.lv/lv/noderiga-informacija-2>).

	ainavu, kultūras un dabas mantojumu, iespējamā pakļautība avāriju vai katastrofu riskiem un visu minēto jomu mijiedarbība; Nav attiecināms. 3.3. ietekme uz iedzīvotāju veselību, iekļaujot informāciju par to, vai saistošie noteikumi: 3.3.1. ietekmēs (piemēram, uzlabos, atjaunos, pasliktinās) vai neietekmēs cilvēku veselību; Saistošie noteikumi nosaka iespēju trūcīgām un maznodrošinātām personām saņemt pabalstu atsevišķu situāciju atrisināšanai – pabalstu veselības aprūpei 120 EUR kalendārajā gadā medicīnas preču, medikamentu iegādei, līdz ar to dos iespēju mazaizsargātajām iedzīvotāju grupām uzturēt savu veselības stāvokli. 3.3.2. nodrošinās vienlīdzīgas tiesības un iespējas veselības jomā; Nav attiecināms. 3.3.3. radīs jaunas tiesības vai uzliks jaunus pienākumus veselības jomā; Nav attiecināms. 3.4. ietekme uz uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā; Nav attiecināms. 3.5. ietekme uz konkurenci. Nav attiecināms.
4. Ietekme uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām	4.1. institūcija, kurā privātpersona var vērsties saistošo noteikumu piemērošanā; Lai saņemtu saistošajos noteikumos minētos sociālās palīdzības pabalstus, personai ir jāvēršas Aizkraukles novada Sociālajā dienestā (teritoriālajās vienības un attālinātajos klientu pieņemšanas punktos Aizkraukles novada pagastu pakalpojumu centros). 4.2. galvenie procedūras posmi un privātpersonām veicamās darbības, ko paredz saistošo noteikumu projekts, tai skaitā akcentē, kā piedāvātais regulējums maina līdzšinējo kārtību; Lai saņemtu saistošajos noteikumos minētos sociālos palīdzības pabalstus, personai jāievēro procedūras posmi, kuri ir noteikti 2020.gada 17.decembra Ministru kabineta noteikumu Nr.809 2.punktā. Saistošie noteikumi nemaina līdzšinējo kārtību. 4.3. paredzētās administratīvo procedūru izmaksas: 4.3.1. saimnieciskās darbības veicējiem, Nav paredzētas. 4.3.2. fiziskajām personām, Nav paredzētas. 4.3.3. nevalstiskā sektora organizācijām, Nav paredzētas. 4.3.4. budžeta finansētām institūcijām. Nav paredzētas.
5. Ietekme uz pašvaldības funkcijām un cilvēkresursiem	5.1. pašvaldību funkcijas, kuru izpildei tiek izstrādāti šie saistošie noteikumi; Saskaņā ar Pašvaldību likuma 4. panta 9. daļu, pašvaldību autonomā funkcija ir nodrošināt iedzīvotājiem atbalstu sociālo problēmu

	risināšanā, kā arī iespēju saņemt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus. Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.pantu pašvaldībai, kuras teritorijā ir deklarētā personas dzīvesvieta, ir pienākums nodrošināt personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību. 5.2. Pašvaldības cilvēkresursi, kas tiks iesaistīti saistošo noteikumu īstenošanā (tostarp, vai tiks uzlikti jauni pienākumi vai uzdevumi esošajiem darbiniekiem, veidotas jaunas darba vietas u.tml.). Lai īstenotu saistošajos noteikumos paredzēto, Pašvaldība ir izveidojusi iestādi Aizkraukles novada Sociālais dienests, kura organizē sociālo darbu, nodrošina sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu un administrēšanu un ir atbildīga par valsts deleģēto funkciju pašvaldībai sociālās aizsardzības jomā izpildi. Sociālās palīdzības pabalstu administrēšanu nodrošina Sociālās palīdzības nodaļa. Saistošo noteikumu īstenošanā iesaistīta Aizkraukles novada pašvaldības Administrācijas Finanšu un grāmatvedības nodaļa, kas veic sociālās palīdzības pabalstu izmaksu un Juridiskā nodaļa, kas sniedz konsultatīvu atbalstu saistošo noteikumu piemērošanā. Saistošie noteikumi neparedz uzlikt jaunus pienākumus vai uzdevumus esošajiem darbiniekiem, kā arī neparedz izveidot jaunas darba vietas.
6. Informācija par izpildes nodrošināšanu	6.1. saistošo noteikumu izpildē iesaistītās institūcijas, tai skaitā, vai paredzēta jaunu institūciju izveide, esošo likvidācija vai reorganizācija; Saistošo noteikumu izpildi nodrošina Aizkraukles novada Sociālais dienests un Aizkraukles novada pašvaldības Administrācija. Jaunu institūciju izveidi, esošo likvidāciju vai reorganizāciju saistošie noteikumi neparedz. 6.2. izpildes nodrošināšanai nepieciešamie resursi un to pamatotība (nedublējot 2.sadaļā norādīto). Nemot vērā, ka sociālās palīdzības pabalstu administrēšanu nepieciešams veikt Aizkraukles novada administratīvajā teritorijā un sociālās palīdzības pabalstu izmaksai nepieciešams veikt sociālo darbu ar personu, nepieciešami vismaz 13 sociālā darba speciālisti, lai nodrošinātu sociālā darba speciālistu pieejamību visā novada teritorijā.
7. Prasību un izmaksu samērīgums pret ieguvumiem, ko sniedz mērķa sasniegšana	7.1. vai saistošie noteikumi ir piemēroti iecerētā mērķa sasniegšanas nodrošināšanai un paredz tikai to, kas ir vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai; Saistošie noteikumi nodrošina mazaizsargāto un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju pamatvajadzību nodrošināšanu un uzturēšanu, līdz ar to secināms, ka saistošie noteikumi ir piemēroti iecerētā mērķa sasniegšanai un paredz tikai to, kas vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai. 7.2. samērīguma tests: 7.2.1. vai pašvaldības izraudzītie līdzekļi ir piemēroti legītīmā mērķa sasniegšanai;

	Pašvaldība nodrošina Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā noteikto sociālās palīdzības pabalstu veidus, kurus piemēro likumā noteiktajā kārtībā. 7.2.2. vai nav saudzējošu līdzekļu leģitīmā mērķa sasniegšanai; Pašvaldība var noteikt citus pabalstu piešķiršanas kritērijus un apmērus – pabalstam krīzes situācijā, pabalstam atsevišķu situāciju risināšanai. 7.2.3. vai pašvaldības rīcība ir atbilstoša. Pašvaldības rīcība izstrādājot saistošos noteikumus ir samērīga, atbilstoši pašvaldības finansiālajām iespējām.
8. Izstrādes gaitā veiktās konsultācijas ar privātpersonām un institūcijām	8.1. sabiedrības pārstāvji (tostarp biedrības, nodibinājumi, apvienības u.tml.), ar kuriem notikušas konsultācijas saistošo noteikumu izstrādes procesā; Sabiedrības pārstāvji nav iesaistīti konsultācijās saistošo noteikumu izstrādes procesā. 8.2. izmantotais sabiedrības līdzdalības veids (lai atspoguļotu, kā pašvaldības ir centusies sasniegt mērķgrupu, kā arī noskaidrot pēc iespējas plašākas sabiedrības viedokli); Saskaņā ar Pašvaldību likuma 46.panta trešo daļu saistošo noteikumu projekts un tam pievienotais paskaidrojuma raksts no 2023.gada 19.aprīļa līdz 2023.gada 3.maijam publicēts pašvaldības oficiālajā tīmekļvietnē www.aizkraukle.lv sabiedrības viedokļa noskaidrošanai. 8.3. sabiedrības pārstāvju izteiktie priekšlikumi un iebildumi, norādot, kuri no tiem ņemti vērā; Sabiedrības pārstāvju priekšlikumi un iebildumi nav saņemti. 8.4. par saistošo noteikumu projektu saņemtie viedokļi pēc saistošo noteikumu projekta publicēšanas sabiedrības viedokļa noskaidrošanai, to apkopojums un izvērtējums (iesniedzēji, vērā ņemtie viedokļi, vērā neņemtie viedokļi, pamatojums); Sabiedrības pārstāvju priekšlikumi un iebildumi nav saņemti. 8.5. no institūcijām saņemtie viedokļi un atzinumi, to apkopojums un izvērtējums (vērā ņemtie viedokļi, vērā neņemtie viedokļi, pamatojums) – gan tādi, kas saņemti, pamatojoties uz normatīvajos aktos noteiktu pienākumu, gan lūgti pēc pašvaldības iniciatīvas, gan sniegti pēc institūcijas iniciatīvas; Institūciju priekšlikumi un iebildumi nav saņemti. 8.6. informācija par cita veida saziņu un konsultācijām, ja tādas bijušas. Informācija nav saņemta.

Sēdes vadītājs,
domes priekšsēdētājs

L.Līdums